

AKTUALIZOVANÝ STANDARD PRO DOBROU KNIHOVNU

VÝBĚR HLAVNÍCH BODŮ A DOPORUČENÍ PRO KNIHOVNY

Cílem standardu knihovnických služeb je zlepšení dostupnosti a kvality knihovnických služeb jejich uživatelům.

Standard knihovnických služeb vymezuje následující kategorie a v nich tyto indikátory:

- provozní doba knihovny pro veřejnost,
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů,
- umístění knihovny v obci,
- plocha knihovny určená pro uživatele,
- studijní místa pro uživatele knihovny,
- přístup k internetu a informačním technologiím,
- webová prezentace knihovny,
- elektronický katalog knihovny na internetu,
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání,
- měření spokojenosti uživatelů knihovny,
- **kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity knihoven – nový standard.**

Hodnoty indikátorů stanovených standardem knihovnických služeb jsou definovány jako optimální.

PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST

Počet obyvatel	Provozní doba – doporučená hodnota
Do 500	4 – 10 hod.
501–1 000	5 – 15 hod.
1 001–3 000	15 – 23 hod.
3 001–5 000	23 – 28 hod.
5 001–10 000	28 – 40 hod.
10 001–20 000	40 – 45 hod.
20 001–40 000	45 – 50 hod.

Pracovní doba pracovníka knihovny v obcích do 1 000 obyvatel by měla být orientačně o jednu třetinu delší než provozní doba knihovny. Ve větších knihovnách se přiměřeně přihlédne k celkovému rozsahu činností knihovny.

TVORBA KNIHOVNÍHO FONDU A INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Doporučená částka v Kč na 1 obyvatele obce vydaná na nákup knihovního fondu a informačních zdrojů za jeden kalendářní rok – 30 až 45 Kč.

Doporučený rozsah celkového objemu knihovního fondu = 2 až 3 knihovní jednotky na obyvatele.

Minimálně 7 % roční obnovy knihovního fondu novými přírůstky.

Příklad: knihovna má ve volném výběru knihovní fond o rozsahu 3 000 kj, ročně by měla získat 210 nových přírůstků. Přibližně stejný počet dokumentů, jako doplnila, by měla knihovna z volného výběru vyřadit.

Knihovní fond vyžaduje soustavnou obměnu, aby si zachoval svůj společenský význam a přiměřenou aktuálnost. Při stanovení výdajů na nákup knihovního fondu se doporučuje zajistit zvyšování částky na nákup knihovního fondu v návaznosti na zjištěnou inflaci v uplynulém roce.

UMÍSTĚNÍ KNIHOVNY V OBCI

Doporučuje se umístění knihovny v centru obce nebo v blízkosti centra. Docházková vzdálenost pro okruh přímé působnosti nemá přesáhnout *15 minut pěší chůze* nebo jízdy veřejným dopravním prostředkem hromadné dopravy nebo autem. Pokud docházková vzdálenost přesáhne uvedený indikátor, je vhodné zajistit dostupnost knihovnických služeb zřízením pobočky, pojízdnou knihovnou nebo jiným způsobem.

PLOCHA KNIHOVNY

Knihovna má k dispozici nejméně *60 m² na 1000 obyvatel obce* nebo spádové oblasti. V obcích do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v přiměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny. Plocha určená uživatelům zahrnuje celkovou užitnou plochu knihovny určenou návštěvníkům (v hlavní budově a pobočkách), např. volný výběr, studovny, čítárny apod. Nezahrnují se uzavřená skladiště, schodiště, vstupní prostory, sociální zařízení atd.

Příklad: obec má 1300 obyvatel, knihovna by měla mít plochu 78 m².

STUDIJNÍ MÍSTA

Knihovna nabízí studijní místa pro dospělé, děti a mládež, kde mohou uživatelé pracovat s knihovními dokumenty a informačními zdroji, a to individuálně nebo ve skupině.

Počet obyvatel	Počet studijních míst – doporučená hodnota
Do 500	4 – 5
501–1 000	6 – 8
1 001–3 000	9 –10
3 001–5 000	10 –18
5 001–10 000	20 –28
10 001–20 000	28 –70
20 001–40 000	70 –120

Kromě studijních míst knihovna nabízí dostatečný počet míst k oddechu, relaxaci a setkávání (oddechové zóny).

VEŘEJNÝ INTERNET

Počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu.

Počet obyvatel	Počet stanic – doporučená hodnota
Do 500	1 –2
501–1 000	2
1 001–3 000	2 –3
3 001–5 000	3 –5
5 001–10 000	5 –10
10 001–20 000	10 –15
20 001–40 000	15 –20

1) Knihovna poskytuje připojení k internetu pomocí Wi-Fi nebo přístupu na vnitřní síť knihovny. **Pokud nabízí připojení pomocí Wi-Fi, počet veřejně přístupných stanic je možné snížit.**

2) Knihovna nabízí uživatelům dostatečné množství zásuvek pro notebooky, chytré telefony, tablety apod. Počítače a další informační technologie je nezbytné obnovovat nejpozději po pěti letech.

WEBOVÁ STRÁNKA KNIHOVNY

Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem je zajištěna prostřednictvím webové prezentace knihovny a **pomocí sociálních sítí**. Webová prezentace má vlastní doménu na internetu nebo využívá domény svého provozovatele.

Webová stránka knihovny musí zahrnovat alespoň tyto údaje:

- název a sídlo knihovny,
- kontaktní údaje,
- název zřizovatele/provozovatele,
- stručnou charakteristiku knihovny,
- výčet oddělení (existují-li),
- provozní dobu,
- základní dokumenty o knihovně, knihovní řád,
- přehled nabízených služeb,
- ceník služeb.

Základním doporučeným údajem jsou odkazy na portál KNIHOVNY.CZ, Souborný katalog ČR, další spolupracující knihovny a na centrální služby, např. „Ptejte se knihovny“.

Webová stránka knihovny je zpracována v souladu s pravidly tvorby přístupného webu s ohledem na potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů a uživatelů se sníženou hybností rukou nebo poruchami soustředění. Webová stránka využívá protokol HTTPS, který zajišťuje autentizaci a důvěrnost přenášených dat.

Doporučujeme využít dostupných šablon (např. šablona MU Brno – projekt Webovky.cz). Výhodou jejich využití je kromě snadné tvorby webové prezentace také skutečnost, že knihovník je zároveň správcem webu. Šablony jsou vytvořeny s ohledem na potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů

ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU

Knihovny působící v obcích s počtem obyvatel vyšším než 500 nabízí elektronický katalog knihovny, který může veřejnost využívat prostřednictvím dálkového přístupu. Knihovny s počtem obyvatel nižším než 500, pokud nemají vlastní elektronický katalog, prezentují svůj fond prostřednictvím regionálního elektronického katalogu.

PRACOVNÍCI KNIHOVNY A JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ

Odborné knihovnické činnosti knihovny zajišťuje odborný pracovník knihovny s minimálně středoškolským vzděláním, který má odbornou způsobilost. Odbornou způsobilostí se rozumí souhrn teoretických vědomostí, znalostí odborných standardů, procesů a právních předpisů upravujících činnost knihovny.

Provozovatel knihovny usiluje o soustavné zvyšování kvalifikace odborných pracovníků.

Indikátor: Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno minimálně 48 pracovních hodin. Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 15 provozních hodin týdně absolvují další odborné vzdělávání ročně v rozsahu nejméně 8 pracovních hodin. Do celkového počtu hodin se

započítává kromě účasti v kurzech a seminářích v krajské a příslušné regionální knihovně také účast v kurzech pořádaných jinými institucemi.

MĚŘENÍ SPOKOJENOSTI UŽIVATELŮ KNIHOVNY

Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně *každých 5 let* pomocí *standardizovaného dotazníku* (ankety). Hodnocení knihovnických služeb se provádí u uživatelů nad 15 let a u uživatelů do 15 let.

VZDĚLÁVACÍ, KULTURNÍ A KOMUNITNÍ AKTIVITY KNIHOVEN

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihovny jsou ovlivněny místem, ve kterém knihovna působí. Cílem je rozvoj společenského a kulturního zázemí obyvatel obce, podpora místní společnosti napříč všemi věkovými kategoriemi, posílení spolupráce a solidarity.

Počet vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí knihoven.

	Doporučená hodnota
Počet obyvatel obce	Počet akcí za rok
1 – 500	4 - 6
501 - 1 000	6 - 20
1 001 - 3 000	20 - 40
3 001 - 5 000	40 - 80
5 001 - 10 000	80 - 150
10 001 - 20 000	150 - 300
20 001 - 40 000	300 - 600
Více než 40 000	600 - 1100

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Plný text Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi.* Praha, 2019. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/VKIS/MK_standard_VKIS.pdf

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, útvar regionálních služeb knihovnám Zlínského kraje, leden 2020